

UNIwersytet
MIKOŁAJA KOPERNIKA
W TORUNIU
Wydział Biologii
i Ochrony Środowiska

Prof. dr hab. Krzysztof Szpila
Katedra Ekologii i Biogeografii
Wydział Biologii i Ochrony Środowiska
Uniwersytet Mikołaja Kopernika
ul. Lwowska 1, 87-100 Toruń

O c e n a

dzieła naukowego, stanowiącego podstawę postępowania habilitacyjnego i osiągnięć naukowych dr. Łukasza Przybyłowicza, adiunkta w Zakładzie Zoologii Bezkręgowców, Instytut Systematyki i Ewolucji Zwierząt Polskiej Akademii Nauk

Dr Łukasz Przybyłowicz jest absolwentem Uniwersytetu Jagiellońskiego, gdzie uzyskał stopień magistra w roku 1994. Studia doktoranckie odbył w Instytucie Systematyki i Ewolucji Zwierząt Polskiej Akademii Nauk, gdzie w 2003 roku uzyskał stopień doktora na podstawie rozprawy p.t. „Filogeneza Thyretini (Lepidoptera, Arctiidae, Syntominiinae) na poziomie rodzajów”. Po zakończeniu studiów doktoranckich podjął pracę w ISiEZ PAN, gdzie zajmując różne stanowiska kontynuuje zatrudnienie, obecnie jako adiunkt.

W świetle *Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz. U. Nr 196, poz. 1165)* jego dorobek w zakresie kryteriów naukowo-badawczego, dydaktycznego, popularyzatorskiego i współpracy międzynarodowej jest następujący:

1) Osiągnięcia naukowo-badawcze

Ogółem dorobek Habilitanta obejmuje 44 oryginalne prace naukowe, z których 13 stanowią publikacje w czasopismach indeksowanych (z nadanym Impact Factor) w bazie Web of Science (WoS). Sumaryczny IF dla publikacji z bazy Web of Science wyniósł 24.591. Prace Habilitanta były cytowane 41 razy (wartość bez autocytowań, wg bazy WoS, opcja „core collection”) z wartością Indeksu Hirscha równą 4. Z oryginalnych prac naukowych 22 ukazały się przed uzyskaniem stopnia doktora, a po doktoracie opublikowano dalsze 22 artykuły. Należy zaznaczyć, że w sensie poruszanych problemów badawczych i czasopism docelowych, jakość publikacji po doktoracie znacząco wzrosła. Habilitant zdołał ulokować wyniki swoich badań w czasopismach zajmujących czołowe lokaty w rankingach dziedzinowych bazy JCR, takich jak *Systematic Entomology*, *Zoological Journal of the Linnean Society* czy *Zoologica Scripta*. W

tym okresie w dorobku pojawiła się także monografia naukowa wydana przez zagranicznego, komercyjnego wydawcę (Apollo Books, Dania).

Duża część prac (18) w dorobku dr. Przybyłowicza to publikacje całkowicie samodzielne. Dodatkowo, dokładnie w połowie prac wieloautorskich (16) jest on pierwszym autorem. Ta tendencja dotyczy zarówno prac z czasopism z listy JCR, jak i tych o mniejszej sile oddziaływania. Większość prac Habilitanta (32) zostało opublikowanych w języku angielskim, znajdując się w szerokim obiegu informacji naukowej. Pod względem formalnym dorobek dr. Przybyłowicza można ocenić jako dobry. Zastrzeżenia może budzić niska ilość cytowań dorobku w stosunku do długości trwania kariery naukowej. Należy tu jednak zauważyć, że publikacje w czasopismach objętych zliczaniem cytowań (baza JCR) zaczęły ukazywać się w dorobku Habilitanta stosunkowo niedawno. Dodatkowo znaczna część dorobku to prace z zakresu alfa-taksonomii, gdzie mimo dobrej jakości artykułów trudno o liczne cytowania.

Dr Łukasz Przybyłowicz kierował trzema projektami naukowymi ze źródeł zewnętrznych przyznawanych w drodze postępowania konkursowego (NCN, MNiSW). Efektem ich udanej realizacji są liczne publikacje. Był także formalnym wykonawcą w projekcie zagranicznym.

W dorobku naukowo-badawczym Habilitanta na uwagę zasługuje także aktywny udział w European Congress of Lepidopterology, gdzie regularnie (7x) wygłaszał wystąpienia. Aktywność konferencyjną uzupełnia udział w krajowych konferencjach tematycznych (zjazdy Sekcji Lepidopterologicznej PTE, konferencje „ochroniarskie”).

Dr Łukasz Przybyłowicz wykazywał ponadprzeciętne zainteresowania naukowe już w czasie studiów, angażując się w różnorodne badania terenowe realizowane przez pracowników UJ. Realizację własnych badań z zakresu entomologii rozpoczął od lokalnej faunistyki, szybko rozszerzając profil zainteresowań o zagadnienia z zakresu taksonomii i filogenetyki. Po uzyskaniu stopnia dr n. biol. w badaniach Habilitanta pojawiają się wątki biogeograficzne a także poszerzenie dotychczasowego warsztatu o metody molekularne. W jego dorobku naukowym zdecydowanie dominują dwa aspekty badawcze. Pierwszy dotyczy systematyki, taksonomii i biogeografii motyli z podrodziny niedźwiedziówek Arctiinae a drugi rozmieszczenia, biologii i ekologii motyli Polski. Badania dotyczące Arctiinae Habilitant prowadzi w ujęciu niemal światowym, współpracując z międzynarodowym zespołem badaczy. Co warto podkreślić, opracowywany materiał entomologiczny nie pochodził jedynie ze zbiorów muzealnych, ale był także uzupełniany dzięki efektywnym ekspedycjom z udziałem dr. Przybyłowicza. W ramach tego nurtu Habilitant zajmował się fauną neotropikalną, palearktyczną (Europa+Daleki Wschód) i afrotropikalną. Rezultaty tych badań to liczne opisy nowych gatunków, nowe informacje rozmieszczeniu gatunków inwazyjnych, rewizje taksonomiczne oraz interesujące i dobrze poparte hipotezy filogenetyczne i biogeograficzne. Badania dotyczące fauny afrotropikalnej stały się podstawą *dzieła naukowego* będącego podstawą postępowania habilitacyjnego i będą szczegółowo omówione w dalszej części oceny. Badania związane z drugim nurtem mają bardziej lokalną, ale w mojej opinii istotną wartość naukową, głównie jako źródło danych na temat różnorodności entomofauny Polski. Co warto podkreślić Habilitant oprócz wielu badań o lokalnym charakterze (jednak dotyczących ważnych obiektów przyrodniczych), podjął się także

uczestnictwa w projektach integrujących dane faunistyczne dotyczące motyli w skali całego kraju (Wykaz motyli Polski, Polska Czerwona Księga Zwierząt, Mapa Bioróżnorodności Polski). Wyniki badań tego nurtu (łącznie 16 publikacji, ok. 1/3 dorobku Habilitanta), zostały opublikowane w wydawnictwach o zasięgi lokalnym, często w języku polskim, co zapewne ma też wpływ na niską ogólną liczbę cytowań dorobku wg bazy WoS. Dlatego ważnym uzupełnieniem badań faunistycznych było zaangażowanie habilitanta w badanie *stricte* ekologiczne, których wyniki miały szansę na lepsze ulokowanie. Tu na wyróżnienie zasługuje praca dotycząca potencjalnych ostoi bioróżnorodności na obszarach miejskich. Na koniec chciałbym podkreślić, że zainteresowania Habilitanta nie są ściśle ukierunkowane na jedną wąską grupę organizmów. Dr Przybyłowicz jest nie tylko naukowcem, ale także w pełni znaczenia tego słowa przyrodnikiem o rozległej wiedzy terenowej na temat wielu grup organizmów. Świadczą o tym opublikowane doniesienia faunistyczne dotyczące interesujących gatunków owadów z odległych od motyli grup systematycznych (bugarowate, złotolinki). Świadectwem uznania dla dorobku naukowego Habilitanta są też liczne recenzje wykonane dla krajowych (26) i zagranicznych (22) czasopism naukowych.

Dotychczasowa kariera naukowa dr. Łukasza Przybyłowicza jest przykładem nieco powolnego, ale przemyślanego rozwoju. Podejmując współpracę z uznanymi ekspertami w reprezentowanej dziedzinie dobrze wykorzystał swoją szansę. W swoich publikacjach dr Przybyłowicz przeszedł konsekwentnie drogę od wąskich zagadnień faunistycznych i alfa-taksonomicznych do szerszego wnioskowania na temat filogenezy, ewolucji i biogeografii. Rzetelnie przygotowane prace, poparte dobrym warsztatem badawczym, dają nam obraz Habilitanta jako dobrego specjalisty w reprezentowanej dziedzinie biologii. Ogólny dorobek naukowy dr. Przybyłowicza w kontekście starań o uzyskanie stopnia dr. hab. nauk biologicznych uważam za spełniający stawiane wymagania.

2) Ocena dorobku dydaktycznego, popularyzatorskiego i organizacyjnego

Dr Łukasz Przybyłowicz jako osoba niezwiązana z nauczaniem uniwersyteckim nie miał możliwości prowadzenia wielu typowo akademickich zajęć dydaktycznych. Prowadził dwa wykłady dla studentów I i III stopnia a także sprawował opiekę nad stażami studenckimi i doktorantką. W mojej opinii jest to jednak rekompensowane przez bogatą działalność popularyzatorską w postaci organizacji i prowadzenia warsztatów i wykładów podczas licznych imprez promujących naukę.

Dr Łukasz Przybyłowicz jest zaangażowany w pracę organizacyjną zarówno w swojej jednostce macierzystej jak i w szeroko rozumianym środowisku entomologicznym. Jako przewodniczący Sekcji Lepidopterologicznej Polskiego Towarzystwa Entomologicznego, trzykrotnie organizował jej krajowe zjazdy. Był także organizatorem międzynarodowych warsztatów dotyczących afrykańskich Lepidoptera. Od trzech lat pełni też funkcję redaktora naczelnego czasopisma *Oriental Insects* indeksowanego w bazie JCR.

Podsumowując, dorobek dydaktyczny, popularyzatorski i organizacyjny Habilitanta spełnia wymogi niezbędne do uzyskania stopnia dr. hab. nauk biologicznych.

3) Współpraca międzynarodowa

Dr Łukasz Przybyłowicz prowadzi szeroką współpracę międzynarodową. Wśród jego współpracowników i zarazem w gronie współautorów publikacji znajdują się naukowcy o uznanym autorytecie (np. prof. Niklas Wahlberg, Lund University). Habilitant odbył także (poza licznymi krótkimi wizytami) trzy staże naukowe w Wielkiej Brytanii (NHM), Belgii (RMCA) i Francji (MNHN). Celem staży i krótszych wizyt w jednostkach muzealnych było głównie przebadanie okazów typowych. Część z tych wizyt była finansowana dzięki udanym aplikacjom w ramach ogólnoeuropejskiego programu Synthesis. Dr Przybyłowicz jest także koordynatorem podrodziny Arctiinae w europejskim programie „Fauna Europaea”, finansowany przez Komisję Europejską. W jego dorobku znajdują się bardzo liczne prace opublikowane we współpracy z badaczami reprezentującymi różne zagraniczne ośrodki naukowe, co w mojej opinii jest najlepszym miernikiem udanej współpracy międzynarodowej. O uznaniu Habilitanta w międzynarodowym środowisku naukowym świadczą też liczne wykonane przez niego recenzje dla czasopism indeksowanych w bazie JCR. Całość osiągnięć dr. Przybyłowicza w dziedzinie współpracy międzynarodowej dopełnia aktywność konferencyjna, pozytywnie oceniona przy okazji omówienia dorobku naukowego.

Podsumowując działalność międzynarodową dr. Łukasza Przybyłowicza można stwierdzić iż jest on zauważalną i cenioną postacią w międzynarodowej społeczności naukowej a zakres jego aktywności na tym polu spełnia wymogi niezbędne do uzyskania stopnia dr hab. nauk biologicznych.

4) Ocena dzieła naukowego pt. „**Pozycja systematyczna i taksonomia podplemienia Thyretina w obrębie podrodziny Arctiinae (Lepidoptera: Noctuoidea)**” jako podstawy do wszczęcia postępowania habilitacyjnego

Seria 5 oryginalnych publikacji ukazała się w latach 2009-2019. Dr Łukasz Przybyłowicz w dwóch z nich jest jedynym autorem, w trzech kolejnych jest pierwszym autorem (średnio 63,3% udział w przygotowywaniu prac). Sumaryczny Impact Factor dla wymienionych prac wynosi 8,650. Należy zaznaczyć, że pierwsza praca z cyklu to obszerna monografia opublikowana w zagranicznym wydawnictwie (bez nadanego IF).

Przedstawiony do oceny cykl publikacji dr. Przybyłowicza dotyczy taksonomii i filogenezy podplemienia Thyretina należącego do niedawno utworzonej rodziny Erebidae. Główne cele ocenianego *dzieła naukowego* były następujące: 1) testowanie hipotezy dotyczącej monofiletyczności Thyretina i pozycji tego taksonu w obrębie Syntomini, 2) wyjaśnienie pokrewieństw w obrębie Thyretina, 3) zrewidowanie systematyki Thyretina, 4) przeprowadzenie rewizji jednostek taksonomicznych (rodzajów) w obrębie Thyretina.

W pierwszej publikacji *dzieła naukowego* dr Przybyłowicz realizuje cele nr 3 i 4. Obszerna monografia zawiera wzorowo wykonaną rewizję podplemienia Thyretina, opartą na zbiorach pochodzących z kilkunastu instytucji. Dzięki temu proponowane zmiany w taksonomii, systematyce i nomenklaturze, Habilitant oparł na analizie okazów reprezentujących 332 typy de-

skrypcyjne. Krytyczna analiza, wsparta doskonałą, kompletną dokumentacją ilustracyjną najważniejszych struktur (194 oryginalne ilustracje), pozwoliła na wskazanie po raz pierwszy aż 62 dotychczasowych nazw gatunkowych i 7 rodzajowych jako synonimów. Należy tu wspomnieć, że w pracy taksonoma wyznaczanie synonimów jest co najmniej równie ważne jak opisywanie nowych gatunków. Dla każdego ze zrewidowanych gatunków podano informację bibliograficzną o oryginalnym opisie, miejsce typowe i liczbę okazów w serii typowej. W oparciu o szczegółowe badania morfologiczne Habilitant zaproponował szereg zmian systematycznych w odniesieniu do kilku rodzajów. W tym przypadku uwaga krytyczna dotyczy wyznaczania jednostek w randze podrodzaju. W mojej opinii mnożenie jednostek tej rangi nie ma w przypadku badanej grupy (jak i wielu innych) silnego uzasadnienia i prowadzi do niepotrzebnego skomplikowania systematyki grupy. Do momentu podjęcia badań pokrewieństwa taksonów opartych na danych molekularnych z pewnością wystarczające byłoby zaproponowanie nieformalnych grup gatunków. Habilitant nie był też tutaj konsekwentny, w niektórych przypadkach rezygnując z wydzielenia podrodzajów a w innych je utrzymując. Jednak wobec braku precyzyjnych kryteriów dotyczących wyróżniania jednostek taksonomicznych danej rangi, ta krytyczna uwaga nie wpływa znacząco na moją ogólną bardzo wysoką ocenę całej monografii. Podsumowując, oceniana publikacja poprzez szczegółową analizę morfologiczną pozwoliła uporządkować systematykę Thyretina na poziomie rodzajowym i gatunkowym. Publikacja tej książki odsłoniła jednak problemy i zagadnienia wymagające dalszych badań w oparciu o nowy materiał i zastosowanie metod molekularnych. Kolejne trzy publikacje w ramach *działa naukowego* mają charakter uzupełniający w stosunku do omówionej monografii. Habilitant zrewidował dwa trudne rodzaje, dodał opis nowego monotypowego rodzaju, tym razem oprócz klasycznych opisów morfologicznych włączając do analiz podstawowe metody molekularne. Akumulacja danych morfologicznych i konsekwentne pozyskiwanie świeżego materiału podczas wypraw badawczych pozwoliły dr. Przybyłowiczowi na zaplanowanie badań mających na celu weryfikację hipotez dotyczących filogenezy i biogeografii Thyretina w szerszym kontekście. Zagadnienia te są poruszane w ostatniej pracy cyklu, opublikowanej we współpracy m.in. z prof. Niklasem Wahlbergiem, uznanym specjalistą w zakresie badań nad filogenezą Lepidoptera. W oparciu o sekwencje ośmiu genów (należących do genomów mitochondrialnego i jądrowego) przeprowadzono rekonstrukcję filogenezy dla 91 gatunków, należących do Thyretina i innych grup pokrewnych w obrębie plemienia Syntomini. Uzyskane wyniki nie potwierdziły hipotez opartych na danych morfologicznych, wskazując na parafiletyczny charakter Thyretina. Konsekwencją przeprowadzonych analiz był podział Thyretina na dwie odrębne i niespokrewnione grupy oraz nowatorska propozycja podziału Syntomini na klady bez formalnego wyróżnienia podplemion. Należy zaznaczyć, że takie podejście jest zgodne z współczesnymi trendami w badaniach taksonomicznych. Ostatnia publikacja cyklu zawiera też interesujące hipotezy dotyczące dróg migracji badanej grupy w obrębie regionu afrotropikalnego.

Ogólnie mogę stwierdzić, że seria prac dr. Łukasza Przybyłowicza (*dział naukowe będące podstawą do wszczęcia postępowania habilitacyjnego*) ukazuje z dobrej strony jego kwalifikacje jako badacza. Zawarte w pracach oryginalne wyniki reprezentują aktualny nurt badań i do-

starczają nowych faktów mogących rozbudowywać teorie dotyczące filogenezy i biogeografii badanej grupy owadów. Prace Habilitanta charakteryzują się wysokim poziomem merytorycznym i są też dobrym gruntem do wysuwania kolejnych hipotez badawczych. W świetle powyższego oceniam *dzieło naukowe* dr. Łukasza Przybyłowicza pozytywnie.

Wniosek końcowy

Biorąc pod uwagę wartość *dzieła naukowego* będącego podstawą postępowania habilitacyjnego oraz całokształt dorobku naukowego dr. Łukasza Przybyłowicza stwierdzam, że wnoszą one znaczący wkład do światowej nauki, zwłaszcza w zakresie badań nad taksonomią, filogenezą i biogeografią owadów. W moim przekonaniu spełniają one warunki określone w *Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego* (Dz. U. Nr 196, poz. 1165), *Ustawie z dnia 18 marca 2011 o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz o zmianie niektórych innych ustaw* (Dz. U. Nr 84 poz. 455) z późniejszymi zmianami i *Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 22 września 2011 w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodach doktorskich, postępowaniu habilitacyjnym oraz postępowaniu o nadanie tytułu profesora* (Dz. U. Nr 204, poz. 1200). Uważam również, że pod względem dydaktycznym, popularyzatorskim i organizacyjnym Habilitant osiągnął poziom wymagany od samodzielnego pracownika naukowego. Na tej podstawie wnioskuję o dopuszczenie go do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego.

Toruń, 5 sierpnia 2019 r.

